

Posudek diplomové práce

Anděla Červenková: *Slova cizího původu v češtině a srbštině se zaměřením na anglicismy a germanismy*, Praha 2017, 88 str. + 35 str. příloh

Jako vedoucímu mi byla předložena uvedená diplomová práce, jejímž cílem je srovnání procesu přejímání cizích slov do češtiny a srbštiny, zejména s ohledem na způsob a míru jejich adaptace v přejímajícím jazyce. Jelikož jde o téma velmi obsáhlé, zúžila je autorka na přejímky z angličtiny a němčiny. Práce se skládá z části teoretické a praktické, v níž se autorka dále omezila především na přejímky substantiv.

Na teoretické části je třeba ocenit, že se studentka dobře obeznámila s touto problematikou a čerpala nejen z české, ale i cizojazyčné literatury. Vzala v potaz jak starší literaturu (např. z 80. let Rudolfa Filipoviće), tak i nedávno vydané práce založené na nových výzkumech a novém jazykovém materiálu (např. z posledních let Tvrtka Prpiće). Podává tak systematický přehled vývoje bádání a názorů lingvistů na tuto problematiku v různých národních prostředích. To jí pomohlo v ujasnění definic některých pojmů a posloužilo jako inspirace k zaměření a metodologii vlastního výzkumu aktuální situace v této oblasti.

Vychází zde z teorie jazykového kontaktu, zamýšlí se nad definicemi pojmů přejímka, výpůjčka, xenismus, neologismus atd., ale i nad samotnými příčinami přejímání, respektive jeho celospolečenským kontextem, zohledňujícím nejen jazykovou kulturu a tradici, purismus, ale i technologický vývoj a socioekonomické vazby v dnešním globalizujícím se světě. Podrobně je zde rozpracována problematika adaptace výpůjček v rovině pravopisné, fonologické a morfologické.

V praktické části se autorka rozhodla provést sondu, která by na aktuálním jazykovém materiálu mohla naznačit současné trendy v přejímání a adaptaci cizích slov a případné rozdíly mezi tím, jak se s tímto fenoménem vypořádává čeština a srbština. Je třeba ocenit, že autorka čerpá jak z tištěných i elektronických slovníků, tak i z jazykových korpusů, které mohou poskytnout nejen kvalitativní, ale i kvantitativní údaje, na nichž je možno provádět příslušná srovnání.

V rámci metodologie k praktické části autorka prokázala, že stejně dobře jako v teoretické literatuře se orientuje i v aktuálním stavu korpusové lingvistiky a je si dobře vědoma specifík, předností i nedostatků jednotlivých korpusů. Čerpá z nich uváženě a ke vzájemnému porovnání využívá adekvátních korpusů. K získání statistických údajů jsou to

především reprezentativní referenční korpusy psaného jazyka. Přejímání je však živý právě probíhající proces, který doprovází jistá rozkolísanost a variantnost různých forem přejímaného slova, což se projevuje zejména v neformální komunikaci stále častěji probíhající v internetovém prostředí. K podchycení tohoto segmentu jazyka autorka využila sice nereferenční, avšak o to rozsáhlejší webové korpusy, které dokládají mnohdy značný rozdíl mezi kodifikovanou a reálně užívanou formou příslušných slov.

Výsledky vlastního výzkumu jsou přehledně zobrazeny v tabulkách a grafech. Pro jejich interpretaci by bylo možno využít i sofistikovanějšího statistického vyhodnocení, ale vzhledem k charakteru prováděné sondy to v tomto případě nebylo nutné a prezentované výsledky jsou i takto dosti názorné.

Přínos práce spočívá i v tom, že má komparativní charakter, jelikož zachycuje situaci jak v češtině, tak i v srbštině, a to jak u přejímek z angličtiny, tak i němčiny. Díky tomu se potvrdil předpoklad, že v současné době výrazně převažují přejímky z angličtiny nad přejímkami z němčiny a liší se i způsob jejich adaptace. Rozdíly mezi češtinou a srbštinou v přejímání cizích slov se neukázaly až tak velké, jak by se dalo očekávat, s výjimkou rozdílu v ortografické adaptaci, kde se potvrdilo, že čeština ze dvou třetin zachovává grafickou podobu anglicizmů, zatímco srbština dává ze dvou třetin přednost zápisu podle anglické výslovnosti.

Jistým nedostatkem práce je, že takto široce komparativně pojaté téma vylučuje jít více do hloubky, neboť pak by práce svým rozsahem výrazně přesahovala charakter práce diplomové. Lze ji však chápat jako dobré východisko k dalším dílčím studiím.

Vzhledem k výše uvedenému dle mého názoru **předložená práce zcela splňuje nároky kladené na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě. Navrhuji hodnocení známkou velmi dobře až výborně.**

V Praze, 4. 6. 2017

Mgr. Karel Jirásek, Ph.D.